

Nicusor

De Ioan Alexandru Bratescu-Voinesti

La marginea dinspre miazanoapte a orasului, pe malul iazului, e o gradina frumoasa in care sunt patru cladiri mari: a tribunalului, a prefecturii, a judecatoriei si a casieriei; restul gradinii e numai tufisuri dese de lemn cainesc, de batachina si de rugi, in care primavara canta privighetorile de e o frumusetate. Chiar pe marginea malului e o movila pe care, cand te-i sui, ai inaintea ochilor o minune de tablou. Aci sub mal, iazul umbrit de salcii si de anini cu o moara vorbareata; mai departe valea verde a Ialomitei, inchisa in fund de dealurile viilor, pe culmea carora sta de straja manastirea; iar mai in fund, topita-n aburii albastrii, toata coama muntilor de la Piatra Craiului pana-n Penteleu; in tot o priveliste frumoasa, de parca ti se primeneste sufletul uitandu-te la ea. Prin gradina asta e drumul lui conu Misu, care sade alaturi, cand e sa iasa in oras. Cum trecea intr-o zi din primavara trecuta, s-a oprit sa asculte o privighetoare, care canta de rasuna gradina; si fiindca tufisul in care canta era chiar alaturi, s-a aplecat sa incerce: n-o putea-o zari? Cand, ce sa vaza? Jos, in tufis, un baietas. Cu degetul aratator de la mana dreapta peste buzele tuguiate, ii facea semn sa taca, iar cu cel de la mana stanga ii arata privighetoarea. Aplecandu-se mai mult, o vazu... Si a stat asa multa vreme, neputandu-se satura de a o privi si nestiind ce sa priveasca mai cu drag; pasarea mica si neinsemnata care scotea sunete atat de puternice si de maiestre din gusulita ei care se vedea saltand, ori fericirea fara seaman care zambea pe toata fata copilului? Il mai vazuse el de cateva ori p-aci prin gradina jucandu-se cu alti copii de seama lui, dar niciodata nu-l privise cu luare-aminte. — Acolo, un broscoi de baietas slabut, cu parul anepiu, incurcat ca un caier, si cu pantalonii in vine, carpiti in zece locuri. Acum pentru intaia oara vedea ce ochi negri, catifelati si dulci avea.

La o miscare nedibace, pasarea zbura si lui conu Misu ii paru grozav de rau, crezand ca s-o mahni copilul; dar acesta iese din tufis si privindu-l drept, cu seriozitatea adorabil de hazlie a copiilor:

— Nu fate nimic. Vine indarat. Asta e a mea. A fost si poimaine.

— Ce spui, ma? A fost si poimaine?

— Da, a vazut-o si Lenuta.

— Care Lenuta?

— Lenuta, sora mea...

Si clatinand din cap:

— Da' lui Vasilica nu i-o arat.

— Care Vasilica?

— Vasilica a lu' nenea Dumitru de la judecatorie.

— Si de ce nu i-o arati si lui?

— Ca fin'ca da cu pietre.

— Bravo! sa nu i-o arati.

— Tt!

— Dar pe tine cum te cheama?

— Nicusor a lui Ionita, odaiasu' de la casierie, si sunt de sase ani.

— Ce vorbesti, domnule!? Pai bine, tu poate ca vrei si doi bani, sa-ti cumperi covrigi.

Nicusori raspunde cu umarul drept, saltandu-l in sus. Si conu Misu, razand cu multumire, scoate si-i intinde doi bani. Copilul, luandu-i, zice: "Saru' mana" si pleaca grabit, tinandu-se cu o mana de bracinarii pantalonilor prea lungi; dar dupa cativa pasi se intoarce sa-l intrebe serios daca la

spiterie se vinde oua de furnica.

— Ce sa faci, ma, cu oua de furnica?

— Mi-a spus maica-mea asa: ca le plate la privighetori si vreau sa pui pe zos la a mea...

Are si conu Misu trei ingerasi de copii de la care aude in fiecare zi fel de fel de nostimade copilaresti, dar asta i s-a parut atat de dragalasa, incat a luat pe baietandru odaiasului in brate si l-a sarutat, pe amandoi obraji; pe urma, rusinat de induiosarea lui, l-a lasat jos si l-a scuipat:

— Ptiu! Mars d-aici, potaie mica!...

Din ziua aia dateaza prietenia lui conu Misu cu Nicusor; e! dar negresit prietenia care poate sa mijloceasca intre un boier mare si copilul unui odaias. Din vreme in vreme, cand il vede prin gradina, ii striga: “pst! ma hotule, vino-ncoa!” si-i da cate un ban, cum da si Lenutei, pe care acum o cunoaste si o intalneste mai in fiecare zi, venind din targ, incarcata cu o dubla de paine si cu un clondir, pe care de-abia le duce. Cunoaste acum si pe parintii lui Nicusor; tatal, unu gros, negru, paros, cu o mutra aspra, in care numai rosatea varfului nasului pune o pata mai vesela; mama, slaba, ofilita, prafurie si totusi placuta pentru blandetea ochilor...

Negresit, Nicusor nu e primit in curtea lui conu Misu sa se joace cu copiii lui si cu musafirii lor, dar se uita si el din gradina prefecturii pe crapaturile ulucelor; si tot incercand crapaturile a dat peste cateva prin care poate vedea tot raiul din curtile boierului. Asa, printr-una se vad rondurile de flori frumoase si locul unde joaca copiii croquet; printr-alta se vede terasa imbracata in flori albastre, unde mananca boierii vara; prin a treia, caprioara cu tarcul ei; iar prin a de la capul din fund al ulucelor, gradina de poame, curtea pasarilor si doi caini mari legati in lanturi pe sarma...

*

Frumos Craciun o sa fie! A nins doua zile din crivat si acum in ajun s-a schimbat vantul; sufla austrul, subtiind norii printre care incep sa se iveasca stelele si aducand cu el un ger de te taie.

La curtea caselor lui conu Misu e zarva mare. Pe portile deschise larg nu mai continesc saniile incarcate cu musafiri. E pom de Craciun la care sunt poftiti copiii tuturor prietenilor. In mijlocul salonului incapator, care tine de la intrare pana la terasa din fund, e asezat bradul impodobit de-ti ia ochii. Cucoanele se invartesc de colo pana colo, randuind lucrurile la locul lor. Copiii, nerabdatori, asteapta in odaia din dreapta semnalul cand vor putea intra. Sa astepte, ca nu e inca gata. Mai sunt de asezat jucariile pe meschioara din jurul bradului si de pus la fiecare teanc de jucarii cate o carte de vizita cu numele copilului caruia i se cuvine; si nici conu Misu n-a sosit inca de la club cu barbatii, ca sa se bucure de bucuria copiilor.

In vremea asta, alaturi, la casierie, e un sufletel stingher, care se zbate si se framanta... mama e dusa la cucoana casierului sa ajute la gatit si la scuturat — si a luat si pe Lenuta cu ea; tatal e dus la

carciuma... iar el sta singur in gangul casieriei, muncit de ganduri... A vazut azi-dimineata pe un om din curtea boiereasca, ducand in spinare un brad mare, mare... pe urma baietii de la cofetarie cu tavi si alt baiat de la librerie incarcat cu fel de fel de cutii.. Si el stie ce insemneaza asta. Anul trecut, cand l-a durut in gat, l-a dus ma-sa la spiterie, si atunci, prin usa intredeschisa, a zarit o clipa in odaia de alaturi, cu ochii lui impaienjeniti de friguri, un brad frumos imbracat in... dar a inchis spiterul usa... si era ziua, lumanaricile nu erau aprinse si mamica i-a spus asa: ca seara e mai frumos, cand se aprind lumanaricile... Toti copiii astia, care trec in sanii, acolo se duc, sa vaza pomul de Craciun ...pomul de Craciun!!... Si nici prin crapaturile ulucelor nu poate sa se uite, ca e zapada pana la gat... E! dar daca ar vrea conu Misu... “Te, conu Misu nu e om bun? Ba e bun.” Nu-i da lui intotdeauna cate un ban? Adineauri a trecut in targ si nu s-a intors inca acasa... Daca i-ar iesi inainte si l-ar ruga sa-i arate si lui pomul de Craciun, numai nitel, nitel de tot.

Cat e de mica inimioara lui, s-a despartit acum in doua. Jumatate il imbranceste inainte: “Incearca, conu Misu e om bun; poate te duce sa vezi pomul... pomul!”, iar cealalta il trage inapoi: “Fugi d-acolo, nu se poate... nu se poate”...

Se aud sanii venind dinspre targ... Uita-le, cotesc la colt si, in bataia lampii electrice de la raspantie, Nicusor recunoaste pe conu Misu si-l aude razand cu pofta. Repede o ia la fuga sa-i iasa inainte. Cine stie? poate chiar fara sa-i spuie nimic, vazandu-l, o sa-l ia sa i-l arate, ca e om bun. A ajuns! Aci e alta cotitura. “Hei! la o parte!” striga birjarul degeaba, iar conu Misu, iesind pe jumatate din sanie si vazand copilul in drum:

— In drum, hai? Drace impelitat! Sa te calce sania. Mars acasa! Si saniile trec... E noapte... nu se pot vedea lacrimile care au napadit in ochisorii negri, catifelati, dulci ca o mangaiere... I-a zis asa: “Mars acasa!”, dar ce sa faca acasa? Nu e nimeni acasa, nimeni... Si cosul de la soba tiuie... Si-i e urat... Si cum sta in drum, parca-i sopteste cineva la ureche: “Stii ce? poate ca se vede de la poarta prin ferestre.” O ia la fuga inspre curtea boiereasca. Se da la o parte langa uluce ca sa treaca saniile care ies; apoi, cand au trecut, face doi pasi in curte si se uita cu incordare... Ies valuri de lumina pe ferestre, dar pomul nu se vede... Si mai face doi pasi, strangandu-si la piept paltonul lung si larg, facut dintr-o scurteica veche a ma-si, in care parca e un pui de lautar... Ferestrele sunt prea sus... degeaba... A! stie el un loc de unde ar putea vedea, d-acolo de pe prispa unde mananca boierii vara! Acolo, a vazut el prin crapaturile ulucelor, sunt ferestrele jos. Da, dar cainii! Gandul asta il face sa se retraga repede din curte... Ce bine ar vedea el d-acolo pomul de Craciun! Sta... si-si face in gand socoteli de om mare. Nu se poate sa fie canii dezlegati acum cand vine lume... Asta nu se poate! ce, sa muste pe lume? Face cativa pasi in curte, tragand cu urechea si neputandu-si dezlipi ochii de la lumina

ferestrelor... Ocoleste in varful picioarelor casa... mai sunt cativa pasi...
A ajuns!... na! perdelele lasate... ba nu, una e ridicata! Paseste binisor,
binisor ...Aaaa! ce frumos! ce frumos!

Poate de-acum sa sufle austrul, vant taios de rece, ca in tot trupul
copilului s-a revarsat caldura unei fericiri nemasurate. Tot sufletul i
s-a urcat in ochii care privesc cu nesatiu... Cum sclipeste beteala! Uite
si lumanaricile aprinse! Si ce de jucarii! Trambite, tobe, papusi! Uite
si niste iepurasi albi, mici si draguti...

Inauntru se deschide de perete usa odaii din dreapta prin care
navaleste o droaie de copii, baietasi, fetite si nodulete mici, pe care
parca-i da jos fundele. Sunt cateva clipe de extaz general vrednice de
admirat: copiii de o parte ramasi tagla cu ochii pironiti la pom, parintii
de alta, cu ochii umezi de fericirea bucuriei lor. Acum madamele aseaza
copiii in semicerc. Trebuie sa cante: "O! Tannenbaum! o! Tannenbaum!"
Se face o tacere desavarsita. Cucoana Zoe, gazda, deschide pianul si
se aseaza sa-i acompanieze... dar in clipa in care-si ridica mana ca sa
inceapa, dinspre terasa se aude latratul gros al unui caine si tipatul
unui copil, tipat de groaza, lung, sfasietor, care spinteca tacerea si trece
ca un junghi in inimile tuturor... Barbatii dau navala intr-acolo; deschid
usa. "Mars Leu! mars Leu!" striga conu Misu dand cu piciorul in caine...
Jos, langa fereastra zace copilul fara cunostinta...

*

Nu te mai framanta atata, coane Misule. Inchide ochii si dormi in
pace, ca Dumnezeu e bun si iertator. El stie c-ai priceput prea tarziu
de ce-ti iesise copilul inainte si ca te-ai cait de a-l fi gonit cu asprime.
Te-a vazut cum l-ai adus in casa, cum l-ai ingrijit, cum i-ai incarcat
bratele de jucarii si de bunatati si pentru el si pentru Lenuta. El stie
ca esti hotarat maine in ziua de Craciun sa te duci la casierie, sa te
incredintezi cu ochii dumitale ca copilul nu s-a imbolnavit de spaima.
Dumnezeu e bun si iertator si a auzit ce-ai pus de gand cu cucoana
Zoe sa faceti la anul. Inchide ochii si dormi in pace.